

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΥΚΛΑΔΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΕΠΕΤΗΡΙΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΥΚΛΑΔΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΔ΄

2022

Πρακτικά του Δ΄ Διεθνούς Κυκλαδολογικού Συνεδρίου

Οι Κυκλάδες στην διαχρονία: Χώρος-Άνθρωποι

Χώρα Τήνου, 22-26 Σεπτεμβρίου 2021

Μέρος Α΄

Υπό την αιγίδα της Α.Ε. της Προέδρου της Δημοκρατίας

Κατερίνας Σακελλαροπούλου



ΑΘΗΝΑ 2022

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ/CONTENTS

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ / FORWORD	9
-------------------------------	---

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ / TRIBUTE OF HONOUR	13
---------------------------------------	----

I. ΤΗΝΟΣ / THNOS

ΑΛΕΚΟΣ Ε. ΦΛΩΡΑΚΗΣ

Τήνος: παραδοσιακή κοινωνία και λαϊκός πολιτισμός	17
---	----

MARIA ΧΟΡΤΑΡΟΥΔΗ

Ο Πηλιορείτης Δαβίδ (Αδαμάντιος) Μολοχάδης διδάσκαλος στην Τήνο... έχοντας έρωτα τής παιδείας»	25
--	----

ANNA ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΥ-ΚΑΤΣΗ

Γ. Δροσίνη, Τρεις ημέραι εν Τήνω «Οδοιπορικά εντυπώσεις»	35
--	----

ΚΟΥΤΟΥΞΙΑΔΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

Πτυχές του ευεργετισμού στον χώρο της εκπαίδευσης της Τήνου κατά τον 19 ^ο και αρχές του 20 ^{ου} αιώνα	51
---	----

ΕΛΕΝΑ ΧΑΛΚΟΥΤΣΑΚΗ

Χοιροσφάγια Τήνου	73
-------------------------	----

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΓΕΩΡΓΙΤΣΟΓΙΑΝΝΗ

Τηνιακοί Μαρμαρογλύπτες στη Ρουμανία με βάση στοιχεία από ταφικά μνημεία σε κοιμητήρια	79
--	----

ΙΑΚΩΒΟΣ ΑΝΔ. ΡΗΓΟΣ

Τηνιακή Σιδηρουργία στην Αθήνα	99
--------------------------------------	----

ΑΛΕΚΟΣ Ε. ΦΛΩΡΑΚΗΣ

Έργα Τηνιακής Μαρμαρογλυπτικής στα Κύθηρα και την Μονεμβασία	105
--	-----

MARIA ΒΙΔΑΛΗ

Το αγροτικό τοπίο της Τήνου, μέσα από το αφήγημα, τον χώρο και τον χρόνο.	129
--	-----

II. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ - ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ / HISTORY OF THE CYCLADES - GREEK INDEPENDENCE WAR

ΣΤΕΛΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ, NILS FISCHER

Ένα ελληνιστικό modus vivendi στην Αμοργό του ύστερου 19ου αιώνα	145
--	-----

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΑΚΗΣ

Επικύρωση κανόνων κληρονομικού Δικαίου στην Νάξο του 17 ^{ου} αιώνα. Σκέψεις και προβληματισμοί με αφορμή δύο έγγραφα του 1662	151
--	-----

ΕΛΠΙΔΑ ΠΡΙΝΤΕΖΗ-ΚΑΜΠΕΛΗ

«Σχέσεις, Δεσμοί και Συνεργασίες, στον τομέα της Εκπαίδευσης, κατά τον 18ο & 19ο αιώνα, της Μονής Ιησουιτών Σύρου, με την αντίστοιχη της Τήνου»	171
---	-----

ΚΥΡΙΑΚΗ Μ. ΓΕΛΑΣΑΚΗ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΝΑΘΑΝΑΗΛ

Η Σέριφος κατά την Έναρξη της Επανάστασης του 1821	189
--	-----

ΕΛΕΝΗ ΒΕΛΩΝΗ

Οι Αγωνιστές της Επανάστασης του 1821: Ιωάννης Μαρκ. Δαμιράλης και Ιωάννης Μιχ. Δαμιράλης	207
---	-----

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Δ. ΛΕΠΟΥΡΑΣ	
Η Προσφορά της νήσου Κέας στον απελευθερωτικό αγώνα του 1821	215
ΠΕΤΡΟΣ ΠΕΤΡΑΤΟΣ,	
Η δράση του Κεφαλονίτη Κωνσταντίου Μεταξά στις Κυκλάδες ως Αρμολστή (1822). Μια αποτίμηση	225
ΑΛΚΙΒΙΑΔΗ ΝΙΚ. ΛΕΜΠΕΣΗ	
Εξόριστος στην Σίφνο. Αναμνήσεις του Γάλλου Φιλέλληνα Jean Philippe Paul Jourdain από την Σίφνο την εποχή της εθνεγερσίας	239
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Α. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	
Οι Κυκλάδες στον Τύπο της Επανάστασης: η περίπτωση της Υδραϊκής εφημερίδας «Ο Φίλος του Νόμου» (1824 – 1827)	261
ΘΕΟΔΩΡΑ ΖΑΦΕΙΡΑΤΟΥ	
Κυκλάδες και Κεφαλονιά: Σχέσεις καθημερινότητας αποτυπωμένες σε ανέκδοτο αρχαιακό υλικό της περιόδου του Ιονίου Κράτους (1815 - 1864)	271
ΜΑΝΟΛΗΣ Γ. ΣΕΡΓΗΣ	
Επώνυμοι-αφανείς Νάξιοι Αγωνιστές κατά τον αγώνα της Ανεξαρτησίας αιτούμενοι την ανταμοιβή τους «διά τας προς την πατρίδα θυσίας και εκδουλεύσεις των»	289
ΚΩΣΤΑΣ ΔΑΝΟΥΣΗΣ	
Πολιτειογραφική κατάσταση του Δήμου Πανόρμου Τήνου στις αρχές λειτουργίας του Νεοελληνικού κράτους (1836)	319
ΣΟΦΙΑ ΗΡΑΚΛΕΙΔΟΥ	
Οι πολιτογραφήσεις στο νησί της Σύρου με βάση το Νομοθετικό Διάταγμα της 19 ^{ης} Οκτωβρίου 1922 (Δεκέμβριος 1922 – Ιανουάριος 1923) Δημογραφική ανάλυση και στατιστική	339
ΣΟΦΙΑ ΜΠΕΛΟΚΑ	
Στοιχεία οικονομικής δραστηριότητας στην επαρχία της Τήνου (1879-1907)	351
ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΟΛΛΑΡΟΣ	
Βασιλεύουσα ή Αβασίλευτη Δημοκρατία: Οι Κυκλαδίτες στο δημοψήφισμα της 8 ^{ης} Δεκεμβρίου 1974	367
ΙΙΙ. ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ / FOLKLORE - SOCIETY	
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΣΤΑΜΟΥ	
Ρωσικά ιερά σκεύη και κειμήλια στη Σαντορίνη. Η γενική εικόνα της έρευνας και τα ευρήματα	393
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Ι. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ	
Θρησκευτική Λαογραφία: Παραδοσιακή και σύγχρονη. Η περίπτωση του Αγίου Ιωάννου του Νηστευτή στους Αρβανίτες της Ανδρου.	411
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΤΥΛ. ΚΟΡΡΕΣ	
Οι Προτομές και τα αγάλματα στον σύγχρονο Κυκλαδικό χώρο. Η περίπτωση της Ανδρου	423
ΗΛΙΑΣ ΤΖΑΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΖΑΒΕΛΟΠΟΥΛΟΥ	
Ένα υπαίθριο «μουσείο» αρχαίας ελληνικής επιστήμης στον Πύργο της Τήνου	449
ΜΑΡΙΑ ΓΡΥΠΑΡΗ, ΒΑΣΙΛΗΣ ΝΤΟΥΜΑΝΗΣ, ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΧΑΡΗ	
Το Εικονικό Μουσείο Τήνου ως ένας τόπος συνάντησης για όλους	457
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΟΡΡΕ-ΖΩΓΡΑΦΟΥ	
Τα «συριανά» κεραμικά (19ος-20ός αι.).	465

ROBIN BARBER	
The Cyclades in Greek painting – Part 2	477
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΣΥΚΟΥΤΡΗ – ΑΝΔΡΕΙΩΜΕΝΟΥ	
TAMA- Η τελευταία ελπίδα για τη ζωή. Ένα καντήλι στην Παναγία Ευαγγελίστρια της Τήνου	483
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΣΥΚΟΥΤΡΗ – ΑΝΔΡΕΙΩΜΕΝΟΥ	
Σύνδεσμος Συριανών. Εκατό είκοσι χρόνια προσφοράς: το χρονικό της ίδρυσης	487
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΜΑΡΙΝΑΚΗ	
Ο Φολεγάνδριος μεγαλοτυπογράφος Αντώνιος Κων. Γεράρδος	497
IV. ΝΕΟΤΕΡΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ / MODERN ART AND LITERATURE	
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ	
Η Μέλπω Αξιώτη και οι Δύσκολες νύχτες μιας εφηβείας	507
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΗΜΟΥΛΑΣ	
Η καλώς εννοούμενη παθολογία του ψυχισμού του Καΐρη	515
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΝΔ. ΛΕΒΑΝΤΗΣ	
Απόδημοι Κυκλαδίτες Λογοτέχνες	537
ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΑΜΠΑΚΗΣ	
Ο Βυζαντινολόγος Γεώργιος Λαμπάκης (1854-1914) και τα ιδεολογικά θεμέλια του έργου του	545
ΝΑΪΡΑ ΣΤΕΡΓΙΟΥ, ΕΡΙΦΥΛΗ ΒΕΝΕΡΗ	
Aquatic and the terror: Ο Ακαρνανάς “ψαράς”	561
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΑΝΟΥ	
Κοσμικές και οργανικές φόρμες στην τέχνη του Jean/Hans Arp. Η συνάντηση του καλλιτέχνη με τις κυκλαδικές μορφές	573
V. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ, ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ / ARCHITECTURE, TRADITIONAL SETTLEMENTS	
ΜΑΡΙΑ ΒΡΑΧΙΟΝΙΔΟΥ	
Άυλη πολιτιστική κληρονομιά και αειφόρος ανάπτυξη: το παράδειγμα της Γιορτής Παραμυθιών στην Κέα	593
ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΥΡΟΦΡΥΔΗΣ	
Πήλινες κυπέλες και πρακτικές μελισσοκομίας στα νησιά των Νότιων Κυκλάδων	603
ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΥΡΟΦΡΥΔΗΣ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΑΤΑΡΗΣ, ΕΥΡΥΔΙΚΗ ΤΣΙΛΙΓΓΙΡΗ, ΘΕΟΔΩΡΑ ΠΕΤΑΝΙΔΟΥ	
Παραδοσιακή μελισσοκομία και λιθόκτιστες κατασκευές στο νησί της Άνδρου	627
ΚΑΝΑΚΑΡΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	
Καταγραφή και ανάδειξη της (αγροτικής) πολιτιστικής κληρονομιάς, ο μόνος τρόπος διάσωσης του τοπίου των νησιών: η περίπτωση της Σίφνου	647
ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΑΜΑΛΟΥΚΟΣ	
Αγροτικός χώρος και αγροτικές κατασκευές στην Κύθνο (Θερμιά)	669
ΜΑΝΟΛΗΣ Γ. ΣΕΡΓΗΣ	
Ιστορική αναδρομή της καπνοκαλλιέργειας στη Νάξο (αρχές 19 ^{ου} αιώνα - 1950)	681

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΡΙΤΖΟΥΛΗ	
Εντοπισμός και αρχική καταγραφή της βιομηχανικής κληρονομιάς στα γεωγραφικά όρια της Σαντορίνης, Ν. Κυκλάδων κατά τα νεώτερα χρόνια	703
ΘΕΟΔΩΡΑ (ΔΩΡΑ) ΜΟΝΙΟΥΔΗ-ΓΑΒΑΛΑ	
Μετασχηματισμοί στον κτισμένο χώρο των Κυκλάδων κατά τον 19 ^ο αιώνα: συνέχειες και ασυνέχειες	715
ΛΕΙΒΑΔΙΤΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ, ΠΕΡΒΑΝΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	
Το πολεοδομικό και αρχιτεκτονικό αποτύπωμα της εσωτερικής μετανάστευσης στην Ελλάδα του 19ου αιώνα. Η περίπτωση των Χίων προσφύγων στην Σύρο	729
ΑΓΝΗ ΚΟΥΒΕΛΑ - ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ	
Σαντορίνη. Φυσιognωμία και αρχιτεκτονική άλλοτε και τώρα	741
ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΝΑΝΗΣ	
Χερσαίες και θαλάσσιες μεταφορές μεταλλευμάτων στις Κυκλάδες (Το παράδειγμα της Αντιπάρου)	755
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Σ. ΓΑΒΑΛΑΣ	
Ο κύκλος ζωής της οικογένειας στις Κυκλάδες: 1907-2017, ένας και πλέον αιώνας δημογραφικών εξελίξεων.	771
VI. ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ, ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ / MODERN ECONOMY AND DEVELOPMENT OF THE CYCLADES, TOURISM, MANAGEMENT OF MONYMENTS	
ΔΙΜΕΛΛΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ	
Χωρικός σχεδιασμός και βιώσιμη ανάπτυξη. Η περίπτωση της Τήνου	797
ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ι. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ	
Η Περιβαλλοντική προστασία των Κυκλάδων και η νομολογία του ΣτΕ	813
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΚΟΡΡΕΣ, ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΚΟΚΚΙΝΟΥ, ΑΘΗΝΑ ΟΥΑΛΛΑΣ	
Πολιτιστική Κληρονομιά και Τοπική Ανάπτυξη: Η Μελέτη Περίπτωσης των Κυκλάδων	823
ΔΡ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΑΣ ΚΑΣΙΜΑΤΗ	
Η Ζήτηση και η προσφορά του Ελληνικού Τουριστικού προϊόντος: Η περίπτωση των Κυκλάδων	835
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ Γ. ΧΑΙΡΕΤΗ	
Ανάλυση της οικονομικής φυσιognωμίας των Κυκλάδων	853
ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΛΑΣΕΡΟΣ	
Τράπεζα αίματος Συλλόγου Φιλωτιτών Νάξου	869
ΑΓΓΕΛΙΚΗ Γ. ΣΙΜΩΣΙ	
Ναυάγια της νεότερης σύγχρονης ιστορίας στον κόλπο Αδάμαντα νήσου Μήλου	873
ΛΟΓΑΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	
Προτεινόμενη Πολιτιστική Διαδρομή στην περιοχή της Βυζαντινής Νάξου. Παναγία Δροσιανή - Άγιος Γεώργιος Διασορίτης - Παναγία Πρωτόθρονη - Χαλκί	883
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ-ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ	903
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ	907
ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΕΣ	913
ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΤΑΙΡΩΝ	919